

Svar på skriftligt spörsmål om att förkorta lagringstiderna för betalningsanmärkningar

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 689/2020 rd undertecknat av riksdagsledamot Paula Risikko /saml:

Hur ämnar regeringen genomföra förkortningen av lagringstiderna för betalningsanmärkningar som riksdagen förutsätter och

när ämnar regeringen lämna en proposition om detta till riksdagen?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Bestämmelser om betalningsstörningar och lagringstiderna för dessa finns i kreditupplysningslagen (527/2007). Lagens syfte är att säkerställa tillgången till tillförlitliga kreditupplysningar, trygga den personliga integriteten vid behandling av kreditupplysningar, trygga fysiska personers och företags rätt att bli bedömda utifrån korrekta och relevanta uppgifter samt att främja god kreditupplysningssed. Med kreditupplysning avses information om en persons betalningsförmåga eller betalningsvilja eller information som på något annat sätt anger förmågan att uppfylla sina åtaganden.

Det finns ett flertal olika uppgifter om betalningsstörningar. I kreditupplysningsregistret får som personkreditupplysningar registreras bland annat upplysningar om konkurs, skuldsanering, betalningsstörningar som en myndighet har konstaterat, till exempel tredskodomar och utsökningsuppgifter, betalningsstörningar som en borgenär har anmält och betalningsstörningar som en gäldenär har erkänt. I kreditupplysningsregistret får som ett företags betalningsstörningar lagras bland annat uppgifter som sparats i konkurs- och företagssaneringsregister, betalningsförsummelse som har konstaterats genom en domstols lagakraftvunnen dom eller tredskodom, vissa uppgifter gällande utsökning och uppgifter om en borgenärs betalningsuppsmaning med anledning av en ostriktig fordran som förfallit till betalning. Lagringstiderna för betalningsstörningar varierar beroende på grunden för betalningsstörningen.

Enligt statsminister Sanna Marins regeringsprogram förkortas lagringstiderna för betalningsstörningar samtidigt som ett positivt kreditupplysningsregister tas i bruk. Justitieministeriet tillsatte 9.3.2020 en styrgrupp och underarbetsgrupper för att bereda de lagändringar som krävs för att skrivningen i regeringsprogrammet ska kunna förverkligas. Avsikten var att i det första skedet bereda den lagstiftning som krävs för det positiva kreditupplysningsregistret, och därefter bereda de ändringar som krävs för en förkortning av lagringstiderna av betalningsstörningar, särskilt med beaktande av innehållet i registret som införs.

På grund av ärendets betydelse och eventuella skuldproblem som coronakrisen orsakar konsumenter och företagare inledde justitieministeriet i våras en separat utredning om möjligheten att

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 689/2020 rd

förkorta lagringstiderna för betalningsstörningar redan innan det positiva kreditupplysningsregistret tas i bruk. Bedömningspromemorian om ärendet var på remiss 10.7–21.8.2020. Under remissrundan lyftes fram synpunkter om att en förkortning av lagringstiden för betalningsstörningar innan ibruktagandet av det positiva kreditupplysningsregistret är sammankopplat med risker med tanke på både överskuldsättning och en fungerande finansieringsmarknad. Sammanfattningen av utlåtandena publiceras inom snar framtid.

Betalningsstörningar påverkar den registrerades vardag på flera sätt och har dessutom en inverkan på möjligheterna att ingå grundläggande avtal. Förutom en inverkan på möjligheterna att få kredit, har betalningsstörningarna även en inverkan på exempelvis möjligheterna att få en bostad eller teckna ett försäkringsavtal. Således är det frågan om mycket fundamentala frågor på individnivå.

Tillgången till kreditupplysningar har emellertid inte enbart negativa effekter ur samhällets eller ens ur individens perspektiv. Betalningsstörningar spelar en viktig roll exempelvis när det gäller att förebygga överskuldsättning eftersom förlusten av kreditupplysningar vanligtvis är det som i sista hand avbryter en fortsatt skuldsättning. Kontrollen av kreditupplysningar i samband med kreditbeviljande är en grundläggande förutsättning för bedömning av kreditvärdigheten. Syftet med regleringen av bedömningen av kreditvärdigheten i konsumentskyddslagen (38/1978) är att förebygga överskuldsättning hos en konsument som ansöker om kredit. Syftet med kravet på kontroll av kredit- och motpartsrisker som förutsätts i kreditinstitutslagen (610/2014) igen är att trygga kreditinstitutets stabilitet och därigenom också stabiliteten inom finansieringssektorn.

Betalningsstörningar är ett uttryck för kreditrisken i anslutning till den som ansöker om kredit. Med tanke på kreditrisken är det inte enbart av väsentlig betydelse om gäldenären vid tidpunkten för bedömningen av kreditvärdigheten har försummelser. Typiskt påverkas kreditrisken nämligen också av om det har förekommit betalningsstörningar inom den närmaste tiden. Sålunda minskar en förkortning av lagringstiderna för betalningsstörningar kreditgivarens tillgång till uppgifter som är väsentliga i bedömningen av kreditrisken. Tillgången till pålitlig information om den kreditsökandens ekonomiska ställning ökar när det positiva kreditupplysningsregistret införs och betalningsstörningarnas betydelse i bedömningen av kreditvärdigheten minskar.

Enligt regeringsprogrammet ska det positiva kreditupplysningsregistret införas under regeringsperioden. Lagstiftningen som behövs för grundandet av registret bereds planenligt under denna regeringsperiod. Enligt informationen från Skatteförvaltningen, som ska verkställa registret, kommer det tyvärr på grund av tekniska skäl att vara möjligt att ta i bruk registret först under våren 2024. Med hänsyn till riksdagens vilja (i R Sv 69/2020 rd – RP 53/2020 rd) att påskynda beredningen av en förkortning av lagringstiderna av betalningsstörningar är det ytterst viktigt att arbetet gällande båda förslagen framskrider. På justitieministeriet påbörjas som bäst beredningen om en förkortning av lagringstiderna av betalningsstörningar, så att propositionen kan ges till riksdagen så snabbt som möjligt, med beaktande av den tid god lagberedning kräver.

Helsingfors 15.10.2020

Justitieminister Anna-Maja Henriksson